

Київський університет імені Бориса Грінченка
(повне найменування вищого навчального закладу)
Кафедра міжнародних відносин та міжнародного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
 Проректор з науково-методичної
 та навчальної роботи
 О.Б.Жильцов
 « 04 » « 09 » 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛОКАЛЬНІ І РЕГІОНАЛЬНІ КОНФЛІКТИ В ПОСТСОЦІАЛІСТИЧНИХ КРАЇНАХ
ЄВРОПИ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 055. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

інститут, факультет, відділення Факультет права та міжнародних відносин
(назва інституту, факультету, відділення)

2017 – 2018 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни Локальні і регіональні конфлікти в постсоціалістичних країнах Європи для студентів спеціальності 055. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Розробники:

Жалоба Ігор Володимирович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин.
Протокол від 29 серпня 2017 року № 1.

Завідувач кафедри міжнародних відносин та міжнародного права _____ І.В. Жалоба

© Жалоба І.В., 2017 р.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017 р.

Локальні та регіональні конфлікти в постсоціалістичних країнах Європи, 055 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 6		Нормативна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки
	Спеціальність 055 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії Спеціалізація «Суспільні комунікації / регіональні студії»	
Модулів – 1	Освітній рівень: «магістр»	Рік підготовки 6-й
Змістових модулів – 6		Семестр 11-й
Загальна кількість годин – 180		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 11		Лекції 24 год.
		Семінарські 24 год.
		Модульний контроль 12 год.
		Самостійна робота 120 год.
		Індивідуальні завдання 0 год.
		Вид контролю Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета є ознайомити студентів з основними тенденціями та особливостями локальних та регіональних конфліктів у постсоціалістичних країнах Європи, виробити навички аналізу закономірностей та особливостей розвитку конфліктних ситуацій.

Завдання:

- систематизація знань про локальні та регіональні конфлікти в постсоціалістичних країнах Європи;
- оволодіння методами наукового аналізу конфліктних ситуацій;
- оволодіння аналітичними і прогностичними вміннями, можливостями зваженої оцінки динаміки конфліктів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні поняття, категорії та терміни, що застосовуються при дослідженні конфліктів;
- сутність передісторії та сучасного стану локальних та регіональних конфліктів у постсоціалістичних країнах Європи;
- основні чинники і тенденції, які справляють вплив на розвиток локальних та регіональних конфліктів.

вміти:

- здійснювати фаховий аналіз інформаційних джерел;
- системно застосовувати теоретичні знання під час аналізу конкретних локальних та регіональних конфліктів;
- застосовувати набуті знання для підвищення культурного та інтелектуального рівня та обґрунтування власної світоглядної та громадянської позиції;
- відстоювати національні інтереси України на міжнародній арені.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Особливості сучасних локальних та регіональних конфліктів.

Тема 1. Міжнародні конфлікти у XXI ст.

Структура курсу «Локальні і регіональні конфлікти в постсоціалістичних країнах Європи». Предмет, об'єкт та завдання курсу. Методологічні основи курсу. Рекомендована література.

Тема 2. Локальні і регіональні конфлікти: сутність, причини, особливості.

Проблема дефініцій понять «локальний конфлікт», «регіональний конфлікт». «Традиційні» локально-регіональні конфлікти. Особливості сучасних локально-регіональних конфліктів: від великого регіонального до локально-регіонального конфлікту. Інтернаціоналізація внутрішніх конфліктів наприкінці XX – на початку XXI ст.

Змістовий модуль 2. Європа у сучасному світі

Тема 3. Європейський вимір міжнародних відносин

Європа і її місце в сучасному світі. ЄС, НАТО, ОБСЄ і РЄ у європейській системі міжнародних відносин.

Тема 4. Східноєвропейська субрегіональна система міжнародних відносин

Основні тенденції розвитку країн субрегіону наприкінці 1980-поч.–1990-х років. Вступ країн регіону до ЄС та НАТО: проблеми та наслідки. Геополітичні інтереси США, Росії і інших великих держав у субрегіоні.

Змістовий модуль 3. Балканська криза.

Локальні та регіональні конфлікти в постсоціалістичних країнах Європи, 055 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Тема 5. Конфлікт на Балканах: історичні витоки.

Особливості інтеграційних і дезінтеграційних процесів у СФРЮ. Початкова стадія розпаду Югославії. Розвал СФРЮ і початок збройних конфліктів.

Тема 6. Балканський вузол у 90-х роках XX ст. – на початку XXI ст.

Югославська криза: причини та перебіг. ООН, НАТО і югославська криза. Косівська проблема: історичні витоки та сучасний стан. Македонія в контексті югославської кризи.

Змістовий модуль 4. Локальні конфлікти на території Республіки Молдова.**Тема 7. Придністровський конфлікт. Гагаузія.**

Історичні витоки придністровського конфлікту. Збройний конфлікт початку 90-х років XX ст. Спроби дипломатичного вирішення придністровського конфлікту та його сучасний стан. Особливості Гагаузії.

Змістовий модуль 5. Кавказький вузол.**Тема 8. РФ і її кавказький регіон.**

Перша і Друга Чеченські війни. Проблема Дагестану й Інгушетії. Кадіровщина.

Тема 9. Проблема Нагірного Карабаху.

Історичні витоки нагірнокарабахського конфлікту. Перебіг подій наприкінці 80-х – на початку 90-х років XX ст. Сучасний стан.

Тема 10. Конфлікти на території Грузії.

Південна Осетія та Абхазія: історичні витоки конфліктів. Російсько-грузинська війна 2008 р. Невизнані республіки: сучасний стан.

Змістовий модуль 6. Гібридизація конфліктів.**Тема 11. Окупація Криму Російською Федерацією.**

Референдум 1 грудня 1991 р. в Криму. Мешковщина. Отримання автономного статусу у складі України. Другий Майдан і розгортання подій в Криму: «зелені чоловічки». Включення Криму у склад РФ та його міжнародно-правові наслідки.

Тема 12. Російська окупація ОРДЛО.

Регіональні особливості Донецької і Луганської областей. Революція Гідності на Сході України. Проголошення В. Путіним курсу на Новоросію. Агресія РФ. Проголошення ЛНР і ДНР. Мінський процес.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	денна форма			
		у тому числі			
		л.	с.	м.к.	с.р.
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Особливості сучасних локальних та регіональних конфліктів					
Тема 1. Міжнародні конфлікти у ХХІ ст.	14	2	2		10
Тема 2. Локальні і регіональні конфлікти: сутність, причини, особливості	14	2	2		10
Разом за змістовим модулем 1	30	4	4	2	20
Змістовий модуль 2. Європа у сучасному світі					
Тема 3. Європейський вимір міжнародних відносин	14	2	2		10
Тема 4. Східноєвропейська субрегіональна система міжнародних відносин	14	2	2		10
Разом за змістовим модулем 2	30	4	4	2	20
Змістовий модуль 3. Балканська криза.					
Тема 5. Конфлікт на Балканах: історичні витоки	14	2	2		10
Тема 6. Балканський вузол у 90-х роках ХХ ст. – на початку ХХІ ст.	14	2	2		10
Разом за змістовим модулем 3	30	4	4	2	20

Локальні та регіональні конфлікти в постсоціалістичних країнах Європи, 055 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Змістовий модуль 4. Локальні конфлікти на території Республіки Молдова					
Тема 7. Придністровський конфлікт. Гагаузія.	14	2	2		10
Разом за змістовим модулем 4	16	2	2	2	10
Змістовий модуль 5. Кавказький вузол					
Тема 8. РФ і її кавказький регіон	14	2	2		10
Тема 9. Проблема Нагірного Карабаху	14	2	2		10
Тема 10. Конфлікти на території Грузії	14	2	2		10
Разом за змістовим модулем 5	44	6	6	2	30
Змістовий модуль 6. Гібридизація конфліктів					
Тема 11. Окупація Криму Російською Федерацією	14	2	2		10
Тема 12. Російська окупація ОРДЛО	14	2	2		10
Разом за змістовим модулем 6	30	4	4	2	20
Усього годин	180	24	24	12	120

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Особливості сучасних локальних та регіональних конфліктів		
1	Міжнародні конфлікти у ХХІ ст.	2
2	Локальні і регіональні конфлікти: сутність, причини, особливості	2
Змістовий модуль 2. Європа у сучасному світі		
3	Європейський вимір міжнародних відносин	2
4	Східноєвропейська субрегіональна система міжнародних відносин	2
Змістовий модуль 3. Балканська криза		
5	Конфлікт на Балканах: історичні витоки	2
6	Балканський вузол у 90-х роках ХХ ст. – на початку ХХІ ст.	2
Змістовий модуль 4. Локальні конфлікти на території Республіки Молдова		
7	Придністровський конфлікт. Гагаузія	2
Змістовий модуль 5. Кавказький вузол		
8	РФ і її кавказький регіон	2
9	Проблема Нагірного Карабаху	2
10	Конфлікти на території Грузії	2
Змістовий модуль 6. Гібридизація конфліктів		
11	Окупація Криму Російською Федерацією	4
12	Російська окупація ОРДЛО	4
	Разом	24

6. Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

7. Теми практичних занять – не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1. Особливості сучасних локальних та регіональних конфліктів		20	10
1	Міжнародні конфлікти у ХХІ ст.	10	5

Локальні та регіональні конфлікти в постсоціалістичних країнах Європи, 055 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

2	Локальні і регіональні конфлікти: сутність, причини, особливості	10	5
Змістовий модуль 2. Європа у сучасному світі		20	10
3	Європейський вимір міжнародних відносин	10	5
4	Східноєвропейська субрегіональна система міжнародних відносин	10	5
Змістовий модуль 3. Балканська криза		20	10
5	Конфлікт на Балканах: історичні витоки	10	5
6	Балканський вузол у 90-х роках XX ст. – на початку XXI ст.	10	5
Змістовий модуль 4. Локальні конфлікти на території Республіки Молдова		10	5
7	Придністровський конфлікт. Гагаузія.	10	5
Змістовий модуль 5. Кавказький вузол		30	15
8	РФ і її кавказький регіон	10	5
9	Проблема Нагірного Карабаху	10	5
10	Конфлікти на території Грузії	10	5
Змістовий модуль 6. Гібридизація конфліктів		20	10
11	Окупація Криму Російською Федерацією	10	5
12	Російська окупація ОРДЛО	10	5
Разом		120	60

9. Індивідуальні завдання – не передбачено навчальним планом

Модулі (назви, бали)	1. Особливості сучасних локальних та регіональних конфліктів. (59 балів)		2. Європа у сучасному світі. (59 балів)		3. Балканська криза. (59 балів)		4. Локальні конфлікти на території Республіки Молдова. (42 бали)		5. Кавказький вузол. (76 балів)		6. Гібридизація конфліктів. (59 балів)	
Лекції (теми, бали)	1. Міжнародні конфлікти у ХХІ ст. (1 бал)	2. Локальні і регіональні конфлікти: сутність, причини, особливості і (1 бал)	3. Європейський вимір міжнародних відносин (1 бал)	4. Східноєвропейська субрегіональна система міжнародних відносин (1 бал)	5. Конфлікти на Балканах: історичні витоки (1 бал)	6. Балканський вузол у 90-х роках ХХ ст. – на початку ХХІ ст. (1 бал)	7. Придністровський конфлікт. Гагаузія (1 бал)	8. РФ і її кавказький регіон (1 бал)	9. Проблема Нагірного Карабаху (1 бал)	10. Конфлікти на території Грузії (1 бал)	11. Окупація Криму Російською Федерацією (1 бал)	12. Російська окупація ОРДЛО (1 бал)
Семінарські заняття (теми, бали)	1. Міжнародні конфлікти у ХХІ ст. (11 балів).	2. Локальні і регіональні конфлікти: сутність, причини, особливості (11 балів)	3. Європейський вимір міжнародних відносин (11 балів)	4. Східноєвропейська субрегіональна система міжнародних відносин (11 балів)	5. Конфлікти на Балканах: історичні витоки (11 балів)	6. Балканський вузол у 90-х роках ХХ ст. – на початку ХХІ ст. (11 балів)	7. Придністровський конфлікт. Гагаузія (11 балів)	8. РФ і її кавказький регіон (11 балів)	9. Проблема Нагірного Карабаху (11 балів)	10. Конфлікти на території Грузії (11 балів)	11. Окупація Криму Російською Федерацією (11 балів)	12. Російська окупація ОРДЛО (11 балів)
СР (бали)	Самостійна робота (10 балів)		Самостійна робота (10 балів)		Самостійна робота (10 балів)		Самостійна робота (5 балів)	Самостійна робота (15 балів)		Самостійна робота (10 балів)		
Поточний контроль (вид, бали)		Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		Модульна контрольна робота 3 (25 балів)	Модульна контрольна робота 4 (25 балів)		Модульна контрольна робота 5 (25 балів)		Модульна контрольна робота 6 (25 балів)	
Підсумковий контроль (вид, бали)	Залік											

11. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint-презентація), лабораторні роботи, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальних матеріалів: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

12. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, за виконання індивідуальних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- *Методи письмового контролю*: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 10), де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та

порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5		Модуль 6	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	1	1	3	3	2	2
2	Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2	1	1	3	3	2	2
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	1	5	3	30	2	10
4	Робота на семінарських заняттях	10	2	20	2	20	2	20	1	10	3	15	2	20
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
6	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	59	-	59	-	59	-	42	-	76	-	59
Разом		354												
Коефіцієнт $354:100 = 3,54$														

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, які побудовані на новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивний комплекс SMART Board, авторські засоби мультимедіа).

На заняттях і під час самостійної роботи студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, ілюстративні комп'ютерні дидактичні матеріали, які розроблені на кафедрі, а саме:

- Опорні конспекти лекцій.
- Навчальні посібники.

Локальні та регіональні конфлікти в постсоціалістичних країнах Європи, 055 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

- Робоча навчальна програма.
- Збірка контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
- Презентації.

14. Рекомендована література

Базова

1. Головченко В., Дорошко М. Гібридна війна Росії проти України : історико-політичне дослідження. – К.: Ніка-Центр, 2016. – 184 с.
2. Лебедева М.М., Цыганков П.А., Дробот Г.А., Слива А.И., Митева В.В., Хлопов О.А. Международные отношения. Теории. Конфликты. Движения. Организации: Уч. пособие. – М.: Инфра-М, Альфа-М, 2009. – 320 с.
3. Міжнародні відносини та зовнішня політика 1980-2000 роки. – К.: Либідь, 2001. – С. 484-541.
4. Орлова Т. В. Історія нових незалежних держав: Postsovieticum: навч. посіб. – К.: Знання, 2010. – 487 с.
5. Перепелиця Г. М. Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи; Національний ін-т стратегічних досліджень при Президентіві України. - К.: Стилос : ПЦ „Фоліант”, 2003. - 254 с.
6. Перепелиця Г. М. Конфлікти в посткомуністичній Європі; Національний ін-т стратегічних досліджень. - К. : ПЦ „Фоліант”, 2003. - 432 с.
7. Руценко І. П. Російсько-українська гібридна війна : погляд соціолога : монографія. – Х.: ФОП Павленко О. Г., 2015. – 268 с.
8. Ткаченко В. Росія : ідентичність агресора : монографія. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2016. – 256 с.
9. Фельштинський Ю. Третя світова : Битва за Україну/ Юрій Фельштинський, Михайло Станчев. – К.: Наш Формат, 2015. – 408 с.
10. Херпен М. Х. Ван. Війни Путіна. Чечня, Грузія, Україна : незасвоєні уроки минулого. – Х.: Віват, 2015. – 304 с.

Допоміжна

1. Восток/Запад: Региональные подсистемы и региональные проблемы международных отношений: Учебное пособие. – М.: Московский государственный институт международных отношений (Университет); «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2002. – 528 с.
2. Головченко В. І., Тамм А. Є. Міжнародні відносини і зовнішня політика країн Центральної та Східної Європи (середина 40-х – середина 90-х рр. XX століття) : навчальний посібник. – Харків: ІСМВ „ХК”, 2001. - 114 с.
3. Гуськова Е. Ю. История югославского кризиса (1990-2000). – М.: Русское Право/Русский национальный фонд, 2001. – 720 с.
4. Системная история международных отношений в четырех томах Т.ІІІ. 1945-2003. – М.: Научно-образовательный форум по международным организациям.
5. Современные глобальные проблемы мировой политики: Учеб. пособие для студентов вузов / Под ред. Лебедевой М. – М.: Аспект Пресс, 2009. – 256 с.
6. Современные международные отношения и мировая политика: Учебник / Отв. ред. А.В. Торкунова. – М.: Просвещение, 2004. – 991 с.
7. Худайкулова А. [Новое в управлении международными конфликтами](http://intertrends.ru/rubrics/analiticheskie-prizmy/journals/vyzovy-vsemirnosti/articles/novoe-upravlenii-mezhdunarodnymi-konfliktami) // <http://intertrends.ru/rubrics/analiticheskie-prizmy/journals/vyzovy-vsemirnosti/articles/novoe-upravlenii-mezhdunarodnymi-konfliktami>

8. Яровий В.І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн. XX століття: Підручний для вищих навчальних закладів. – К.: Генеза, 20005. – (816 с.). – С. 646-789.